

Dilemy okolo etických hodnôt na Katedre systematickej teológie

V šiestom týždni zimného semestra 2022/2023 sa na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konalo medzinárodné vedecké kolokvium na tému *Dilemy okolo etických hodnôt*. Kolokvium bolo realizované v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku.

Katedra systematickej teológie GTF bola dňa 26. októbra 2022 organizátorkou medzinárodného vedeckého kolokvia *Dilemy okolo etických hodnôt*. Kolokvium bolo realizované v rámci riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 *Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti* a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2022.

O prednášky renomovaných odborníkov z poľského i slovenského akademického prostredia mali záujem nielen vysokoškolskí pracovníci ale aj študenti, predovšetkým študenti magisterského študijného programu Katolícka teológia. Po otvorení podujatia vedúcim katedry prof. Markom Petrom, ako prvý vystúpil ks. dr hab. Marek Kluz, prof. UPJPII, dekan Teologickej fakulty UPJPII sekcia v Tarnove. Vo svojej prednáške na tému *Súčasná deštrukcia ľudskej dôstojnosti je vážnou morálnou výzvou* poukázal na ľudskú dôstojnosť, ktorá naznačuje výnimočnú hodnotu človeka a na slobodu voľby ktorá je sprevádzaná zodpovednosťou za ňu. Dr.h.c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD., z Katedry filozofie a religionistiky GTF v prednáške na tému *Prechádzka s Euthyfrónom* predstavil Sokratov dialóg s Euthyfrónom, ktorý rieši otázku čnosti, zbožnosti a spravodlivosti. Dialóg končí bez záveru, vyzýva čitateľa k dokončeniu. Sokrates kladie otázku, či je zbožný človek milovaný bohmi, lebo je zbožný, alebo či je zbožný preto, že je milovaný bohmi. Tému *Úpadok morálky v spoločnosti a normy, podľa ktorých ju možno správne posudzovať* prezentoval ks. dr Tomasz Gwoździwicz z teologickej fakulty US v Katoviciach. Vo svojej prednáške upriamil pozornosť na deštruktívne sily v spoločnosti ktoré stierajú hranicu medzi dobrom a zlom, medzi tým, čo je človeku ako ľudskej bytosti dovolené a čo nie. V extrémnych prípadoch to žiaľ znamená takú slobodu od hodnôt a noriem akéhokoľvek etického systému, že prestáva existovať povinnosť konať dobro. ICDr. Jurij Popovič, PhD., univ. docent, z Katedry aplikovanej edukológie GTF vo svojom vystúpení na tému *Etika a právo – právne predpisy ako jeden z nástrojov rešpektovania etických hodnôt* pertraktoval, že spoločnosť – societas, ako živý organizmus, potrebuje reguláciu aby sa vyhla nerovnosti a eliminovala patologické javy v samotnej spoločnosti. Druhý predstaviteľ Teologickej fakulty UPJPII sekcia v Tarnove ks. dr Paweł Marzec v prednáške *Návrhy LGBT komunity voči katolíckej teológii tela* paralelnou metódou poukázal na kontradiKCie medzi filozofiou LGBT a Teológiou tela Jána Pavla II. Nesúlady oboch protipólov sa dajú zmierňovať dialógom ktorý bude rešpektovať vzájomnú úctu, pripustí, že je možné poznať objektívnu pravdu a diskusiu bude začínať faktami. Doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD., z Katedry systematickej teológie GTF sa vo svojom príspevku s názvom *Problém záväznosti rešpektovať etické hodnoty* zamerail na hypotézy, ktoré sa pokúšajú zdôvodniť existenciu etického imperatívu na nenáboženských princípoch. Poukázal na vážny problém týchto hypotéz vysvetliť dôvod morálnej záväznosti. Na druhej strane upozornil na to, že absencia adekvátneho zdôvodnenia morálnej záväznosti otvára dvere najrozličnejším nebezpečným ideológiám, ktoré sú deštruktívne tak pre jednotlivca ako aj pre spoločnosť. Posledným rečníkom bol vedúci Katedry systematickej teológie GTF prof.

ThDr. Marek Petro, PhD., ktorý je zároveň hlavným riešiteľom vyššie spomenutého grantového projektu. V prednáške *Analýza súčasného stavu pozitívnych civilizačných hodnôt* zdôraznil, že ak má byť napredovanie a budovanie akejkoľvek civilizácie, úspešné, musí byť zakotvené v takých hodnotách, ktoré sú zmysluplné, funkčné a fixne zakorenené v pravidlách fungovania society. No termín civilizačné hodnoty, resp. európske hodnoty je veľakrát devalvovaný nekonkrétnosťou, čo spôsobuje zmätok pri ich akceptovaní alebo neakceptovaní.

V záverečnej diskusii sa otvárali ďalšie otázky vyplývajúce z dilem okolo etických hodnôt. V tejto časti boli zároveň predstavené ďalšie kroky na riešení projektu, ktorého hlavným cieľom je sformulovať etický systém, ktorý by obstál pred kritikou rozumu a bol plne zakotvený do reality sveta. Zodpovedal by človeku a jeho potrebám a taktiež by bol základom všestranného a trvalého rozvoja spoločnosti. Ide o preklopenie všeobecne a nejasne používaného pojmu – pozitívnych civilizačných hodnôt – do konkrétnejšieho a tak v praxi použiteľnejšieho vyjadrenia.

Záverom je ešte náležité pripomenúť, že všetci aktívni účastníci tohto medzinárodného vedeckého kolokvia sú zároveň spoluriešiteľmi grantového projektu a svojou agilitou prospešne prispeli k celkovej analýze súčasného stavu pozitívnych civilizačných hodnôt, čo bolo jedným z plánovaných realizačných výstupov projektu na rok 2022.

autori: Marek Petro, Štefan Paločko, Katedra systematickej teológie na GTF